

Микола СОЛОМЯНИЙ

кандидат педагогічних наук, професор

ЧИННИКИ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ-ДИЗАЙНЕРІВ ЗАСОБАМИ МАЛЮНКА

Малюнок — один із засобів розвитку образотворчої грамоти і естетичного виховання. Реалістичний малюнок у своїй основі виражає реальні пропорційні особливості предмета, об'ємність, просторові співвідношення. Навчання малюнку є важливою складовою частиною професійної освіти художника-графіка, живописця, скульптора, архітектора, дизайнера.

Звернувши увагу до проблеми професійної орієнтації майбутніх дизайнерів засобами малюнка, ми виходимо з того, що мистецтво дизайну є однією з форм людської діяльності, наслідки якої відображують естетичні смаки суспільства.

Об'єкти дизайну впливають на емоції людини, їхня практична користь і естетичні якості створюються людиною і служать людині. За своїми завданнями мистецтво дизайну близьке образотворчому мистецтву.

Гуманістичні засади мистецтва обумовлюють особливості творчої професії. Труд дизайнера — така ж творча праця, яку здійснює справжній художник. Творчою є праця викладачів, що ведуть навчальну роботу з формування професії майбутнього художника-дизайнера. Оскільки складовою частиною професії дизайнера є образотворча грамотність, у вузі ведеться навчальна робота з малюнка. Разом з тим, навчання малюнку має специфіку — орієнтацію на професію. У ній відбиваються пошуки форм і методів навчання.

Найбільш суттєвим є зміст навчальних завдань, при цьому визначається мета і засоби виконання. Створюючи художньо-виразні об'єкти, що впливають на естетичне почуття, дизайнеру необхідно володіти реальним почуттям пропорції (гармонії елементів і цілісності форм), потрібно уміння без викривлення зображувати реальні форми. Тому навчальні постановки складають з різноманітних предметів, що сприяють розвитку почуття пропорції.

Художнику-дизайнеру необхідно почуття простору й уміння зображувати об'ємні форми. Від співвідношення предмета з простором залежить якість його сприйняття. Те ж саме відбувається при сприйнятті предмета, зображеного на площині — якість естетичного сприйняття малюнка у великій мірі залежить від співвідношення предмета з умовним простором. Це завдання вирішується в кожній навчальній постановці з дотриманням правил перспективи і з урахуванням масштабності.

Майбутньому художнику-дизайнеру необхідно володіти розвинутим почуттям тону (тональних градацій), що також сприяє вираженню простору і об'ємності форм. Наділений такими якостями викладач пробуджує і спрямовує здатність студентів побачити складні, різноманітні тональні градації і показує способи зображення (лініями, штрихами, плямами).

Майбутньому художнику-дизайнеру необхідно почуття ритму (чергування ліній, плям, форм тощо) і уміння його виражати в навчальних роботах (як з натури, так і творчого характеру). У виконанні завдання художнього розташування різноманітних по тону предметів має значення чергування тонів. Воно може створити певну послідовність схожою з музикою. Ритмічний лад художньої композиції малюнка відбиває об'єктивно існуючий у природі ритм. Створюючи гармонію ліній, тонів художник відображує естетично сприйняту ним від природи ритмічно організовану єдність і різноманітність форм.

Ритмічна виразність у роботах майстрів образотворчого мистецтва, в архітектурі, скульптурі, у дизайнерських композиціях може бути наочним прикладом. У навчальній роботі важливо показувати й аналізувати характерні зразки, розвивати естетичне сприйняття і виявляти естетичну оцінку об'єктам художнього дизайну і ритму як складової частини композиції.

Майбутньому художнику-дизайнеру корисно знати, що композиції майже усіх видів образотворчого мистецтва, крім перерахованих факторів можуть виражати динаміку, статику, рівновагу, цілісність, зоровий центр. Тому в навчальній роботі з малюнка ці фактори враховуються.

У ході освоєння студентами образотворчої грамоти важливо спонукати їх до імпровізації, до вираження асоціативних уявлень. Створюючи певний образ, об'єкт творчості, дизайнер як художник може імпровізувати. Мистецтву притаманна імпровізація. Тому важливо показувати, у чому і як вона виражається. У навчальній ро-

боті з малюнка імпровізація може сприяти розвитку асоціативних уявлень, розвитку естетичних почуттів і суджень.

Майбутньому дизайнеру необхідно розвивати зорову пам'ять засобами малюнка. Здатність працювати з пам'яті властива художнику. Це спонукає викладача давати завдання на розвиток зорової пам'яті.

Професійної орієнтації студентів служить показ різних художніх виразних засобів і зображувальних технік. Ознайомлення з роботами майстрів мистецтва в музеях, виставкових залах, показ репродукцій, аналіз творів художників як пізнавально-дидактичний матеріал, допомагає в навчальній роботі розвивати естетичні смаки майбутніх художників-дизайнерів.

Фактори профорієнтації, розвитку естетичного смаку взаємозалежні. У своїй єдності вони можуть відображати критерії естетичної оцінки, суджень про художню виразність малюнка як складової частини професійно-практичної підготовки майбутніх художників-дизайнерів.